



Det Juridiske Fakultet



Fosterets juridiske status

Adjunkt, ph.d. Janne Rothmar Herrmann



Det gode liv – en sag for staten?

I et liberalt samfund, vil staten normalt være tilbageholdende med at definere, hvad der er det gode liv for den enkelte borger

Det er op til den enkelte selv, at fastsætte rammerne for sit liv, og træffe beslutninger, der er i overensstemmelse med ens livspræferencer

Fokus på respekt for den enkeltes frihed og selvbestemmelsesret



Selvbestemmelsesretten og dens grænser

- Autonomiprincippet
 - Basal frihedsrettighed
 - Sikre beskyttelse mod overgreb
 - Det gode liv

- Grænser for selvbestemmelsesretten?
 - Skade af andre
 - Opretholdelse af samfundsmæssige normer og værdier
 - Fx:
 - Aktiv dødshjælp
 - Det reproduktive område



Abortlovgivningen – et overblik

Provokeret abort - sundhedsloven

- § 92: Fri abort indtil udgangen af 12. uge
- § 93: Alvorlig fare for kvindens legemlige eller sjælelige helbred (uden tilladelse)
- § 94: Efter udløbet af 12. uge (med tilladelse)

- Levedygtighedskriteriet



Provokeret abort *indtil udløbet af 12. svangerskabsuge*

- § 92 – retskrav på fri abort - forudsat, at
- Kvinden har givet et skriftligt, informeret samtykke (Sundhedslovens §§ 98-100)
 - Kvinden er myndig (18 år eller gift) og beslutningskompetent, jf. § 98, stk. 2 og § 99.



Provokeret abort

indtil udløbet af 12. svangerskabsuge

Hvis kvinden er under 18 år:

- Samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. § 99
- Samrådet kan dog tillade abort uden at forældrenes samtykke forsøges indhentet eller tillade abort på trods af afslag fra forældre, jf. § 99, stk. 2-3.

Hvis kvinden pga sindssygdom, psykisk udviklingshæmmelse el. lign. er ude af stand til at forstå betydningen af indgrebet:

- samrådstilladelse efter anmodning fra særligt beskikket værge, jf. § 98, stk. 2.

Ingen hjemmel til tvang



Provokeret abort

Medicinsk indikation

§ 93: Altid ret til abort hvis der er alvorlig fare for kvindens legemlige eller sjælelige helbred

- Uden tilladelse
- Lægefaglig vurdering



Provokeret abort

efter udløbet af 12. svangerskabsuge

Kvinden kan få tilladelse til abort, hvis

- medicinsk indikation - § 94, stk. 1, nr. 1
- etisk indikation - § 94, stk. 1, nr. 2
- risiko for omsorgssvigt - § 94, stk. 1, nr. 4-5
- social indikation - § 94, stk. 1, nr. 6
- arvemæssig indikation - § 94, stk. 1, nr. 3

Og det er berettiget at udsætte kvinden for den risiko, indgrebet kan indebære - § 94, stk. 2.



Medicinsk indikation § 94, stk. 1, nr. 1

- Graviditeten, fødslen eller omsorgen for barnet medfører fare for forringelse af kvindens helbred, enten på grund af en eksisterende eller truende legemlig eller sjælelig sygdom, svækkelsestilstand eller som følge af hendes øvrige livsforhold
- Supplerer den rent medicinske indikation i lovens § 93
 - en bedømmelse af faren for kvindens helbred forudsætter en nærmere undersøgelse af hendes personlige og sociale forhold



Etisk indikation - § 94, stk. 1, nr. 2

- Graviditeten er indtrådt som følge af en seksualforbrydelse, som nævnt i straffelovens § 210 og §§ 216-224
 - Blodskam – voldtægt - udnyttelse af sindssygdom, retardering eller tilstand, hvor kvinden ikke kan modsætte sig handlingen - samleje med person i ens varetægt – afhængighedsforhold – vildfarelse - samleje med mindreårig - prostitution



Social indikation § 94, stk. 1, nr. 4-6

- Hensyn til kvindens sociale forhold og velbefindende
- Hensyn til det kommende barn
- Hensyn til opretholdelsen af hjemmet og de øvrige børns omsorg og velbefindende



Eugenisk indikation § 94, stk. 1, nr. 3

”fare for en alvorlig lidelse”

- Fare:
 - Risiko af en vis størrelse (markant større end for befolkningen som helhed)
- Alvorlig:
 - Ingen positivliste – konkret vurdering
 - Ingen parametre i lovgivningen
 - Relation til fosterdiagnostik?



Provokeret abort

på levedygtige fostre

- Der kan ikke gives tilladelse til abort, hvis det vurderes, at fostret er levedygtigt
 - medmindre de i § 94, stk. 1, nr. 3 nævnte omstændigheder (arvemæssig indikation) taler med afgørende vægt for dette, jf. § 94, stk. 3.



Status i abortreguleringen?

Baggrunden for den fri abort

- Bringe lovgivning i overensstemmelse med praksis
- Kvindens privatliv

Baggrunden for 12-ugers-grænsen

- Hensynet til kvindens helbred/sundhed
- Ingen eksplicit stillingtagen til fosterets etiske status – pragmatisk forening mellem gradualistisk tilgang og et sundhedsfaglig hensyn



Status i abortreguleringen?

Stigende status for fosteret er ikke ekspliciteret i loven

- Dog: Levedygtighedskriteriet
Grænsen for abort/dødfødt barn

Den etiske status kan alligevel spores

- Historisk – fra straffelov til abortlov
- Ingen ret til fri fosterreduktion



Fra 12 til 18 uger?

Hensynet til at bringe lovgivningen i overensstemmelse med praksis

- Tilladelsesprocent er også i dag over 90%

Hensynet til risiko for kvinden

- Nye anbefalinger fra visse læger

Nej på grund af fosterets etiske status?

- Behov for ny begrundelse for 12-ugers-grænsen og en mere grundlæggende diskussion af fosterets etiske status

